

*Присвячується Ліннеї.
Я тебе кохаю*

*Вони лихі ідеалісти, і те,
що вони нарobili на задвірках жахів,
я не можу описати,
не можу перетворити кров на чорнило.*

З вірша «Карильйон»
зі збірки «Пустельний майдан»
Томаса Транстремера

«Щонайменше 400 терористів ІДІЛ пройшли підготовку для здійснення нападів у Європі, об'єднавшись у кілька осередків, аби викликати хвилю кривавих атак», — повідомили інформаційній агенції AP джерела в органах безпеки в Європі й Іраку.

Високопоставлений офіцер іракської розвідки заявив, що осередок, який здійснив теракт у Парижі, тепер поширився Німеччиною, Великою Британією, Італією, Данією і Швецією.

Подейкують, що ІДІЛ має спеціальні тренувальні табори в Сирії, Іраку і, можливо, в колишніх радянських республіках, де джихадисти проходять спеціальну підготовку для атак у Європі.

За словами джерела в органах безпеки, їх навчають бойових прийомів, поводженню з вибухівкою та спостереженню. Раніше багато з нападників проходили лише кілька тижнів підготовки.

«Зараз стратегія змінилася. Створені спеціалізовані підрозділи. Навчання відбувається протягом тривалого періоду», — поділилося джерело.

Програма новин-розслідувань BBC «Панорама» стверджує, що ІДІЛ має мережу з 1500 підготовлених до терору новобранців, які, за даними Шведського радіо, цілком можуть планувати нові напади в Європі.

Служба новин Отпі,
23 березня 2016 року

Ванесса так сильно закусила губу, що відчула смак крові в роті. Вона заплющила очі й одночасно натиснула на три кнопки. Замружилася так міцно, що із внутрішнього боку повік з'явилися рухливі візерунки. Вона схилила голову до плеча, скрутившись у відчаї.

Ванесса не хотіла вмирати. Не зараз. Кілька років тому вона б не заперечувала, але не сьогодні. Не тоді, коли в її житті була Селін, яка дала їй щось, за що варто боротися. Щось хороше. Прекрасне. Селін довіряла їй, вона потребувала її.

Три.

На очі навернулися сльози. Її губи затремтіли, сухожилля на шиї напружилися, коли вона випростала спину й змусила себе встати прямо. Вона не збиралася вмирати покірною. Не мала наміру дарувати цього терористам. Ніхто ніколи не дізнається, як Ванесса провела свої останні секунди, але вона знатиме. Сказала собі, що це справді щось означає.

Два.

— Кляті вбивці, — прошепотіла жінка.

Набрала повітря в легені й зрозуміла, що це може бути її останній подих.

Один.

Пролог

Час від часу двадцятидворічну Моллі Берй возили на розкішні вілли в Середземному морі, просили зачекати, а потім відправляли додому з пухким конвертом банкнот, і їй не доводилося робити нічого, окрім як крутити пальцями на руках. Але принаймні раніше можна було розважатися телефоном або читанням книжок. Цього разу похмурий охоронець відібрав їй стільниковий, щойно вона зійшла на облявок сорокап'ятиметрової розкішної яхти «Люсінда». Книга, яку вона зараз читала, «Поштамт» Чарльза Буковскі, була забута в її квартирі в Барселоні. Телевізор ловив лише іспанські канали, і, незважаючи на те, що прожила в Іспанії останні кілька років, вона ледве знала мову. Зате оплата була вищою, ніж зазвичай: п'ять тисяч євро на день.

Крізь кругле вікно екстравагантної каюти Моллі могла бачити узбережжя Майорки та гавань Пуерто-Порталс. Магазили та кафе просто неба були переповнені, а вздовж набережної стояли розкішні яхти. Туристи прогулювалися й фотографувалися на тлі човнів. Найбільші кораблі, такі як «Люсінда», не могли поміститися в самій гавані, а натомість були пришвартовані віялом одразу за нею.

Живіт забуркотів. Моллі вимкнула телевізор і кинула пульт на двоспальне ліжко. Коли її провели до кабіни, то сказали чекати, доки покличуть.

Вона стала перед дзеркалом.

— Дівчина має поїсти.

Змінила голос.

— Припини розмовляти сама з собою, — промовила вона серйозно.

Затиснула ніс вказівним і середнім пальцями.

— Гаразд, вибач, Моллі, — назально промовила.

Вона зібрала своє темне волосся й натягнула чорну футболку поверх бікіні.

Коридор був порожній. Моллі рушила на корму, пройшла повз четверо зачинених дверей, перш ніж опинилася на сходах. Чоловік у білій уніформі офіціанта, спускаючись униз, зупинився.

— Кухня? — запитала вона англійською, посміхаючись. Чоловік витріщився на неї, не відповідаючи. Моллі поклала руку на живіт і почала водити нею по колу. — Їжа. Я голодна.

Офіціант жестом запросив її йти за ним. Він дістав із задньої кишені серветку і витер чоло, а потім зупинився перед дерев'яними дверима й жестом указав на них.

Моллі увійшла до невеликого ресторану. Прямо перед собою вона побачила скляні двері, що виходили на палубу. П'ять круглих столиків чекали на відвідувачів. На стінах висіли чорно-білі світлини старих кораблів. Перед вікном стояли срібні тарілки зі свіжими фруктами та відерце з льодом і пляшками мінеральної води.

— Я думала про гамбургер, жадібний ти виродку, — пробурмотіла вона, похмуро дивлячись на тарілки з фруктами. Яскраво-синє море за вікном здавалося привабливим.

Вона взяла шматочок манго, поклала його до рота й облизала пальці, перш ніж обійти бар у пошуках снеків. Моллі витягнула ящик і знайшла декілька пляшок «Сан-Мігель»¹. Узяла дві, намалювала смайлик на запітнілому склі однієї з них і поставила їх на шинквас. Знову нахилилася, продовжила пошуки й витягла упаковку чипсів і горіхи кеш'ю.

— Слава Богу, — пробурмотіла дівчина.

Заштовхуючи ящик на місце, вона почула, як відчинилися двері на палубу.

¹ Марка іспанського пива.

Моллі схопила одну з пивних пляшок і сховалася за лядою, щоб її не помітили. Двоє чоловіків тихо розмовляли. Коли голоси наблизилися, вона збагнула, що балакають арабською.

— Мученики готові?

— Чекають вашого наказу. Вони дуже віддані, уже давно чекають...

Голос був хрипкий, і Моллі не змогла розібрати решту слів. Сиділа нерухомо, затамувавши подих, шкідуючи, що сховалася.

— А ціль?

Один із чоловіків відкоркував пляшку. Кришка впала на підлогу, і він вилаявся.

— У Стокгольмі, у столиці.

— Коли?

Почувся скрип деревини, голоси стихли, чоловіки поверталися на палубу.

Моллі повільно видихнула й обережно підвелася. Зачекала кілька секунд, перш ніж схопити чипси, пиво й горішки. Вона притиснулася до стіни біля дверей і визирнула на палубу. Чоловіків ніде не було видно.

Моллі тремтячою рукою піднесла чипси до рота. Механічно пожувала. Голод зник. Вона знала, що не помилилася. Ті двоє говорили про терористичний напад на Стокгольм.

Звісно, за ці роки вона зустрічала покидьків, чоловіків із грошима і владою, що ставилися до жінок, за компанію яких платили, як до будь-якого іншого товару. Чоловіків, які отримували задоволення від приниження, від грубощів. Але вона ніколи не боялася за своє життя. Не по-справжньому. Цього разу все було інакше, Моллі відчувала це всім тілом.

Ніхто не знав, де вона. Батько думав, що дочка працює в магазині одягу в Барселоні. Він навіть не мав її адреси. А Марк, чоловік, який координував роботу, навіть пальцем не поворухнув би, якщо б вона зникла.

Але навіть якби її помітили, вони не могли знати, що Моллі розмовляє арабською. У неї був шведський паспорт. Можливо,

ПАСКАЛЬ ЕНГМАН

вона не мала вигляд типової скандинавки, але зовсім не була схожа на арабку.

Дівчина підвелася з ліжка, коли почула звук двигуна, що долинав із води. Невеличкий човен щойно покинув «Люсінду» й попрямував до Пуерто-Порталс. На кормі сидів чоловік у синій кепці. Можливо, це був один із тих, кого вона підслухала?

Моторний човен пришвартувався в гавані, чоловік зістрибнув, і судно повернуло назад.

У наступні дні вона прикидатиметься тупою ескортницею. Ніхто за жодних обставин не мав здогадатися, що вона розмовляє арабською.

Моллі відкрила друге пиво, що стояло на краю столу, зробила великий ковток і витерла рота.

Закашлялася, коли у двері постукали.

— Іду! — гукнула англійською. Поправила волосся, штовхнула двері. Зовні стояв охоронець, одягнений у білу сорочку з кобурою на грудях.

— Ти маєш піти зі мною, — сказав він.

Частина I

1

Проїжджа частина Вальгалла-веген частково опинилася під водою. Дощ лив на чорний BMW сорокатрирічної Ванесси Франк. Спалах блискавки осяяв темряву, і вона почала лічити. Дійшла до п'яти, перш ніж у небі прогримів грім, заглушивши голос диктора новин.

«Шторм Гертруда пройде над Стокгольмом у п'ятницю ввечері, — сказав серйозний жіночий голос. — Населенню рекомендується залишатися вдома й не виходити на вулицю без необхідності».

«Та ви що», — пробурмотіла Ванесса, відвівши погляд від дороги, щоб зменшити гучність радіо.

Наступної секунди їй довелося різко загальмувати, коли дорогою на великій швидкості перетинав велосипедист. Ще міліметр, і вона в'їхала б у його заднє колесо.

Гертруда. Чому штормам не дали справжніх страшних імен, як Одін чи Тор? Щось зі скандинавської міфології, щоб люди втямили, що це серйозно. Гертруда асоціювалася радше з розгубленою вчителькою початкових класів із обгризеними нігтями, від якої пахне кавою.

Майже весь жовтень лив дощ, і ось уже скоро середина листопада. Ванесса вже добряче втомилася від темряви. Вона проїхала повз торговельний центр Fältöversten і повернула кермо, щоб об'їхати велику калюжу, з якої стирчало щось схоже на електро-самокат. За кількасот метрів крізь дощ виднілися блакитні вогні станції метро «Єрдет».

Ванесса звернула на вулицю Уксенстірнс-гатан і припаркувалася в другий ряд перед шлагбаумом, установленим перед будівлею SVT¹. Відчинила дверцята машини, узяла парасольку із заднього сидіння й розгорнула її над собою, коли виходила.

Сила вітру змусила її похитнутися. Похмурий поліціант у дощовику з піднятим каптуром швидко оглянув жінку, перш ніж пропустити.

Ванесса повернула праворуч на Тапто-гатан. Три прожектори освітлювали тротуар, де біля позашляховика на спині лежав чоловік.

Кілька криміналістів у білих целофанових костюмах встановлювали імпровізований намет, аби дощ не забруднив місце злочину. Одна з них помітила Ванессу й підняла руку, зупиняючи інспекторку. Жінка зупинилася за десять метрів від тіла, намагаючись знайти правильний кут для парасольки й озируючись навколо. Праворуч тротуар переходив у похилий газон. У кінці вулиці вона побачила скеледром і гойдалки парку Густава Адольфа.

Криміналістка показала Ванессі, щоб та йшла за нею, і з її зросту та манери рухатися стало зрозуміло, що це була Труде Говланд. Детективці подобалася норвезько-індійська колега, вона вважала її надзвичайно компетентною. Окрім цього, Ванессі було до вподоби її сухе почуття гумору.

Вони стали в під'їзді, і Труде спустила маску на підборіддя.

— Наш колега, Рікард Ульссон. Два постріли в спину.

Труде витерла краплі води, що зібралися на лобі.

— Де він працював? — запитала Ванесса.

У темному небі знову спалахнула блискавка.

— Команда 2022.

— Тобто організована злочинність.

Намет установили над тілом. Труде знову одягнула маску та залишила Ванессу саму в під'їзді.

Останніми роками погрози на адресу поліціантів та їхніх родин зросли як за інтенсивністю, так і за жорстокістю. Злочинці

¹ Зі шв. *Sveriges Television AB* — АТ «Шведське телебачення» — шведська суспільна телемовна організація.

вже не боялися стріляти по будинках окремих офіцерів або погрожувати їхнім сім'ям. Особливо вразливими були правоохоронці, які працювали з бандами. До того як Ванесса перейшла з «Групи Нова», яка так називалася до реорганізації, в Національну комісію з розслідування вбивств, жінка сама була б під загрозою.

Ванесса взяла стільниковий, аби зателефонувати своєму начальнику Мікаелю Каску та попросити його надіслати більше слідчих. Вона поклала апарат назад у внутрішню кишеню, коли второпала, що не має його номера в новому смартфоні, який купила в балакучого продавця в магазині на Кунгс-гатан раніше того дня. Окрім цього, вона змінила свій номер телефону, а службовий залишився в машині. Ванесса тільки-но вирішила повернутися й забрати його, як поліціант, який пропустив її на місце злочину, рушив із місця разом із чоловіком у чорному плащі. Помітивши Ванессу, вони попрямували в її бік.

Двоє працівників протиснулося до під'їзду. Чоловік у плащі, якому було близько тридцяти років, простягнув руку.

— Самер Бакір, — назвався він на сконському¹ діалекті, і Ванессі здалося, що через акцент він звучить як Златан Ібрагімович².

— Ти новенький?

Він стягнув промоклий каптур на потилицю й поправив коротко підстрижене чорне волосся.

— З Мальме. Зараз я у Відділі тяжких убивств у центральному Стокгольмі, — він жестом показав у бік освітленого намету. — Що ми знаємо?

— Колега. Рікард Ульссон, — сказала Ванесса, й обидва чоловіки витріщилися на неї. Рація поліцейського в однострої потріскувала, але він навіть не намагався відповісти. Самер і Ванесса кивнули в бік рації. Він сіпнувся, відвернувся й попросив оператора повторити.

— Відомо, чи він був на службі? — запитав Самер.

¹ Діалект, на якому розмовляють у Сконе — південному регіоні Швеції.

² Відомий шведський футболіст боснійського походження, народився у Мальме.

ПАСКАЛЬ ЕНГМАН

Ванесса похитала головою.

— Можеш зателефонувати своєму босу та попросити більше людей? Я була першою на місці події, і вони ще не знають, що жертва — поліцейський.

— Ти ще не повідомила?

— Новий стільниковий, ще не встигла перенести номери, — майже збрехала Ванесса. Правда полягала в тому, що вона не знала, як це зробити.

Самер копирсався в кишнях, коли до них повернувся поліціант в уніформі. Він мав приголомшений вигляд.

— Вони знайшли ще одне тіло.

Самер припинив пошуки й опустив руки.

— Де? — запитала Ванесса.

Поліціант облизав губи.

— За кількасот метрів звідси. Біля «Єрдет», — сказав він.

2

Аксель Грістад лежав у своєму односпальному ліжку, склавши руки за головою, і споглядав на тріщини в стелі. Дощ стукотів у вікно, але, здавалося, трохи вшух.

Настрій був похмурим. Наступного дня він попрощається зі своїм дев'ятирічним сином Сімоном, і лише за тиждень вони знову зможуть бути разом. Він жив заради цих тижнів із Сімоном — решта часу була лише довгим очікуванням.

Чоловік почув кроки з коридору, на клямку натиснули. Двері відчинив його син, одягнений у блакитну піжаму.

— Я не можу заснути.

Аксель відсунувся, щоб Сімон міг сісти на край ліжка поруч.

— Чому?

— Я голодний.

Кілька годин тому вони повечеряли спагеті з м'ясним соусом. Аксель знав, що мусив би сказати Сімону повернутися в ліжку, щоб той не був занадто втомленим, коли наступного дня встане на футбольне тренування. Але все, що відчував, це щастя.

Він поглянув на обличчя Сімона.

— Я теж.

Аксель подивився на вікно й зрозумів, що дощ ось-ось припиниться. Він зиркнув на будильник на шафці біля ліжка, червоні цифри якого показували, що вже пів на дев'яту вечора.

— Чому б нам не піти в гриль й не купити трохи їжі додому?

Обличчя Сімона розпливлося в усмішці, переднього зуба не вистачало. Аксель подумав, що він нагадує йому хокеїста під час переможного інтерв'ю на телебаченні.

— Цього разу скуштую булочку, яку ти зазвичай їси.

— Тобі сподобається. Але мамі ми не повідомимо. Якщо вона запитає, то скажеш, що хлопці Грістади весь тиждень їли броколи і вчасно лягали спати.

— Ти ж знаєш, тату.

Вони дали один одному п'ять. Аксель обожнював, коли Сімон називав його «татом».

За кілька хвилин вони вдягнулися в дощовики й вийшли з під'їзду на вулицю Родманс-гатан. Сімон відкинув голову назад і поглянув угору.

— Дощ припинився, — сказав він, упустивши на тротуар футбольний м'яч, який завжди носив із собою. Хлопчик копнув м'яч ногою й побіг за ним, рухаючись легко та плавно. Щоразу, коли Аксель бачив, як малий біжить, він відчував полегшення і вдячність за те, що син не успадкував його незграбність і нерозвиненість моторики, які перетворили його власне дитинство на пекло. Сімон навіть навчився добре грати у футбол. Сам Аксель ніколи не займався спортом. Фізична активність назавжди асоціювалася в нього з муками. Він ніколи не почувався більш вразливим, ніж на уроках фізкультури. Багато найпринизливіших моментів у його житті сталися саме в роздягальнях у шкільні роки.

Тому спершу він занепокоївся, коли Сімон сказав йому, що хоче грати у футбол. Але щойно він почав, Аксель не пропустив жодного матчу чи тренування. Це було справжнє щастя: бачити, як його син ганяється за м'ячем. Сімон бив, забивав, його обіймали товариші по команді. Іноді Акселю здавалося, що це він летить через поле.

М'яч опинився у калюжі, і Сімон зупинився, підняв його на щиколотку та кілька разів ударив по ньому ногою.

«Це магія, — подумав Аксель, — що це мій син і що він може робити такі речі».

— Поглянь! — вигукнув Сімон і почав набивати м'яч.

Аксель відчув мурашки по шкірі, коли подумав про подорож, яку забронював для них. За кілька тижнів вони поїдуть на матч улюбленої команди Сімона — «Барселони». Аксель пообіцяв собі нічого не казати до дня народження Сімона.

Матч мав відбутися на тому тижні, коли Аксель не мав би забирати Сімона, але він запитав Ребекку, яка сказала, що це, звісно, не проблема. Вони були гнучкими та щедрими одне з одним, коли йшлося про години й дні. Аксель часто чув про розлучених батьків, які тільки те й роблять, що сваряться, але для нього все було просто. Якщо Ребекка та її чоловік Торстен їхали на кілька днів у подорож, Сімон без проблем залишався з дитиною. Син був єдиним, кого він по-справжньому цінував у житті, а інших друзів у нього не було.

Звісно, Акселью подобалася його робота IT-фахівця в «Данському банку». Проте він був надто кваліфікованим для цієї роботи, і деякі з його завдань були дуже простими. Його колеги могли б бути приємнішими. Він відчував на собі їхні погляди, посмішки та гримаси за спиною, коли затинався, не встигаючи вимовити слова. Але могло бути й гірше. Усе могло бути гірше.

В Акселя був Сімон, Сімон любив його, і це було все, що йому потрібно.

Не міг збагнути, як йому вдавалося так довго тримати поїздки до Барселони в таємниці. Вирішив, що все одно розповість синові, коли вони їстимуть барбекю. Це було б ідеальним завершенням тижня.

Аксель нахилився, намагаючись одну зі своїх розв'язаних шнурівок.

Наступної миті він почув різкий скрегіт гальм. Хвиля шоку пройшлася всім тілом. Коли випрямив спину, то побачив, як темна машина на великій швидкості зникає з поля зору.

На світлофорі було зелене світло для пішоходів.

Ліворуч на переході нерухомо лежав Сімон.

3

Ванесса вийшла з обертових дверей SVT, де вона провела останню годину, вивчаючи відеозаписи з камер спостереження, що виходили на Уксенстірнс-гатан.

Дощ припинився. Вона кинула парасольку в багажник BMW й озирнулася навкруги.

Навколо багато чого відбувалося. Блакитне світло відбивалося від недолугих фасадів і гігантської сірої бетонної будівлі SVT. З балконів і вікон визирали зацікавлені сусіди.

На місце події було викликано всі доступні патрульні машини Стокгольма. Навіть військові були там, обшукуючи територію з важким озброєнням, оскільки не можна було виключити, що злочин не був учинком божевільного. Репортер і фотограф вертілися біля огорожі, і скоро журналістів буде більше.

Ванесса поглянула в бік «Єрдет». Дві машини технічної служби проїхали по багnistому ґрунту, який пізньої осені замінив поверхню спортивного майданчика, і тепер стояли біля кам'яної споруди, що нагадувала зменшену версію Стоунхенджу. Саме тут знайшли другу жертву. Вона могла бачити, як криміналісти працюють у світлі прожекторів.

Самер Бакір підійшов до машини. Його білі кросівки потемніли від вологи, а низ джинсів був заляпаний багнюкою.

— Це жінка років двадцяти. Гадаю, арабського походження, як і я, — сказав він.

— Теж застрелена?

Самер нахилився й спробував відтерти найгірші плями на своїй нозі.

— Зарізана, — він припинив спроби відчистити бруд і випростався. — Груди й шия. Як там із камерами відеоспостереження?

— Не дуже добре, — сильний порив вітру схопив Ванессу за волосся, і вона затремтіла.

— Що робимо тепер? — поцікавився Самер.

Не відповідаючи, вона відчинила дверцята автомобіля й сіла на водійське сидіння. Запустила двигун й увімкнула опалення. Самер сів на пасажирське місце й потер долоні, щоб розігнати кров, озираючись по салону.

У вікно постукали, і з того боку з'явилося обличчя Труде Говланд. Вона тримала в руках герметичний пластиковий пакет зі стільниковим телефоном всередині. Ванесса запросила її сісти всередину.

— Стільниковий Рікарда Ульссона, — повідомила Труде.

— Ви дізналися код? — запитав Самер.

— Ні.

Ванесса зважила телефон у руці. Вона почувалася розчарованою. Два вбивства однієї ночі в одному з найспокійніших районів Стокгольма. Їй потрібно було відштовхнутися від чогось, аби наступного дня розслідування справді зрушило з мертвої точки. Команда вже перебувала в квартирі Рікарда Ульссона, що, як виявилось, була розташована на Карла-веген, навпроти Гарнізону¹, приблизно за сто метрів від місця вбивства.

— Де тіло?

— Майже готове для транспортування звідси, — відповіла Труде.

Ванесса відчинила дверцята машини й швидко попрямувала до Тапто-гатан, а Самер і Труде йшли слідом за нею.

Двоє чоловіків завантажували тіло Рікарда Ульссона в катафалк, і Ванесса гукнула їм, аби зачекали. Вона відкинула біле простирадло з торсу жертви. Натиснула бічну кнопку на своєму

¹ Великий офісний квартал у Стокгольмі.

ПАСКАЛЬ ЕНГМАН

телефоні й спрямувала екран на мертвого чоловіка, щоб активувати функцію розпізнавання обличчя.

— Дякую, — сказала, перш ніж покласти простирадло назад.

Поки тіло вантажили в машину, Труде й Самер дивилися на телефон через її плече. Перше, що вискочило на екрані, була фотографія дитини на гойдалці. Ванесса зітхнула й натиснула зелену кнопку з білою слухавкою внизу ліворуч, аби побачити останні дзвінки.

— Тряця! — вигукнув Самер.

— Можеш зателефонувати та попросити їх переслати запис? — попросила Ванесса.

Останній номер, який набрав Рікард Ульссон у своєму житті, був 112. Дзвінок почався о 19:04 і тривав двадцять три секунди.

Зміст

Пролог	13
Частина I	17
Частина II	55
Частина IV	167
Частина V	195
Частина VI	247
Частина VII	299
Частина VIII	373
Частина IX	411
Епілог	476
Подяка.....	478